

Välkommen till boveteträff!

6.8.2019

Ulrika Wikman
ProAgria Österbottens
Svenska
Lantbrukssällskap

Veikars 1.8.2019

Bovete

- En glutenfri ört, släkt med rabarber
- Säljs som mjöl, gryn, kross och skalade frön.
- Används både skalad och oskalad
- Känd livsmedelsprodukt är de ryska blinier
- Råvara i glutenfria livsmedelsprodukter
- En bra gröda för bin och begärlig för vilt
- Kina och Ryssland producerar mest bovete

PRO
Agria

Bovete-historik

Marjo Keskitalo, LUKE

<https://www.ilmase.fi/site/wp-content/uploads/2019/04/Tattari-ja-kvinoa-25042019-s.pdf>

Tattarin historia Suomessa

- Helsingin yliopiston tutkijoiden varhainen tattarin siitepölylöytö -> ajoitettu 5000 vuotta eaa.
- Varmuudella on viljelty Karjalan ja Laatokan alueilla, mm alkuperäisessä Valamon luostarissa 1200-1300 -luvulla.
- Itä-Suomessa viljelty alkoi laajemmin ainakin 1600-1700-luvulla, siirtyi Suomeen idästä päin Venäjältä
- Liittyi kaskikulttuuriin, jossa tattaria viljeltiin järjestyksessä ensimmäisenä tai viimeisenä
- Länsi-Suomessa viljely oli harvinaista, mm sen takia että jäykille saville ei ollut kunnollisia muokkausmenetelmiä
- Maininta siitä, että tattarin viljelyä yritettiin Turun linnaan kuuluvilla maatiloilla, mm. Kuusisto, Lauste ja Iso-Latokartano 1500-luvulla
- Viljely – nykyisin 'historiallisen' laajaa:
 - 1910, 1000 ha
 - 2010, 1300 ha
 - 2018, 2100 ha

Keskitalo 2019

© Luonnonvarakeskus

Boveteodlingen i Finland

- År 2018 odlades över 2100 ha
- Nyland 800 ha, Birkaland + Södra Savolax ca 200 ha och Tavastland ca 100 ha
- Totalskörden var 1,7 milj. kg
- Största aktörer är
 - Keskisen Mylly, Vilppula
 - Virtasalmen viljatuote
 - Siimeksen luomutila

- Ägare Markku och Aila Vitikainen, Vilppula
- Kontraktsodling, både ekologisk och konventionell
- Över 1000 ha i kontrakt – stor variationer i ha/gård
- Ansökan om kontrakt öppnas i januari på deras hemsida
 - önskar kontakt i god tid
- Finns efterfråga både på konventionell och ekologisk bovete
 - intresserad av göra kontrakt för båda
- Boveteutsäde köps via dem – 3 sorter 2019
 - En finsk Keskinen (lantsort)
 - 2 sorter från Baltikum
 - Försöker få sorter från Ryssland

- Kontraktspris
 - Konventionell är 700e/tn (0% kvalitetsavdrag)
 - Ekologisk är 840 e/tn (0% kvalitetsavdrag)
- Kvalitetsavdrag
 - Spannmål i bovetepartiet
 - Ogräsfrön, ryps, raps och kummin inte problem – inget avdrag
- Kvarnen har en effektiv färgsortering – allt spannmål skall bort, också havre
- Fukt 13,5-15%, förhandsprov, boka kipptid, elektroniskt spannmålspass
- Viktigaste kriteriet i kontraktsodlingen är bovete med 100% glutenfritt!

Tattarin ostohinta- ja laatuvehennystaulukko

Mikäli tattarierä sisältää viljaa (ohra, vehnä, kaura, ruis), tilityshinta laskee viljapitoisuuden myötä oheisen taulukon mukaan. Erän viljapitoisuus lasketaan painoprosentin mukaan.

Viljapitoisuus	Laatuvähennys	tavanomainen	luomu
0 %	0 %	700 €/tn	840 €/tn
0.2 %	1.6 %	689 €/tn	827 €/tn
0.4 %	3.2 %	678 €/tn	813 €/tn
0.6 %	4.8 %	666 €/tn	800 €/tn
0.8 %	6.4 %	655 €/tn	786 €/tn
1 %	8 %	644 €/tn	773 €/tn
1.2 %	9.6 %	633 €/tn	759 €/tn
1.4 %	11.2 %	622 €/tn	746 €/tn
1.6 %	12.8 %	610 €/tn	732 €/tn
1.8 %	14.4 %	599 €/tn	719 €/tn
2 %	16 %	588 €/tn	706 €/tn

Odling av bovete

ProAgria

https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/18.1.2019_speltin_ja_tattarin_viljel_y.pdf

Fr.o.m sida 13

Miten tattari kuivataan?

Tattari kuivataan muiden viljojen tapaan. Huomioitavaa on kuitenkin se, ettei jyvän sisätilan lämpö tulisi nousta yli 60 asteeseen, muutoin tattarinjyvän tärkkelys ala pilkkoutua. Kuivattaessa tulee varmistaa, että tattari kiertää ongelmitta kuivaajassa (holvaantumisvaara). Tattarin tilavuus pienenee huomattavan paljon kuivauksen edetessä.

Jos kuivurissa on automaattinen kosteudenmittaus, kannattaa asettaa tavoitekosteudeksi 17% koska tattari jatkaa kuivumistaan vielä jäähdytyvaiheessa. Näin varmistetaan ettei tattari kuivu liiaksi. Tattarin tavoitekosteus on 13.5 - 15 %. Kosteuden alitus aiheuttaa laatuvehennystä 2snt/kg. 15% kosteuden ylittävää erää ei oteta vastaan.

otsikko: Tattarin kuivumisesta.

pvm: 07.10.2018 klo 12:34

kirjoittanut: Markku Vitikainen

viesti: Ensimmäisiä tattarinäytteitä on saatu myllylle ja nyt ovat kosteudet olleet säännöllisesti yläkantissa.
Viimesyksyn jälkeen ohjeistettiin että kuivaajasta sammutetaan lämmöt pois kun kosteus näyttää 17%, tällöin jäähdytyksessä lähtee loppukosteus ja päästään siihen tavoiteltuun 14-15% kosteuteen.
Tattarin luonteelle ominaisesti ei tämäkään "säätö" nyt tänä syksynä toimi. Syynä on ilmeisesti suuri tuleentumattomien siementen määrä. Vihreänä kuivuriin menevä jyvä pitää erän kosteutta korkeammalla.
Otetaan uudeksi ohjeeksi että lämpö pois kun jyvän kosteus on 15,5%-16% välissä. Pyrkimys edelleen siihen että kuivatun erän kosteus ei olisi alle 14% jolloin siihen ei tule suurta hävikkiä kuorinnassa.

Skörd

- Medelskörden för bovete är 600 kg/ha
- Stora skillnader i skörden – bäst har varit 2000 kg/ha
- Kalla och regniga säsonger kan skörden bli noll.
- HL-vikten 45-50 kg

Övriga källor

- <http://keskisenmylly.fi/>
- <https://www.tattariosk.fi/tiedostot/viljelyopas.pdf>
- <https://hushallningssallskapet.se/wp-content/uploads/2014/09/alternativa-livsmedelsgrodor-for-hemsidan.pdf>
- <http://sss.multiedition.fi/www/fi/elinkeinopalvelut/marjaosaamiskeskus/Marjaosaamiskeskuksenmateriaalit/erikoispeltokasvit-viljelytekniikka3.pdf>

Foton på bovete

Jan-Erik Bäck, Margareta Slotte, Ulrika Wikman

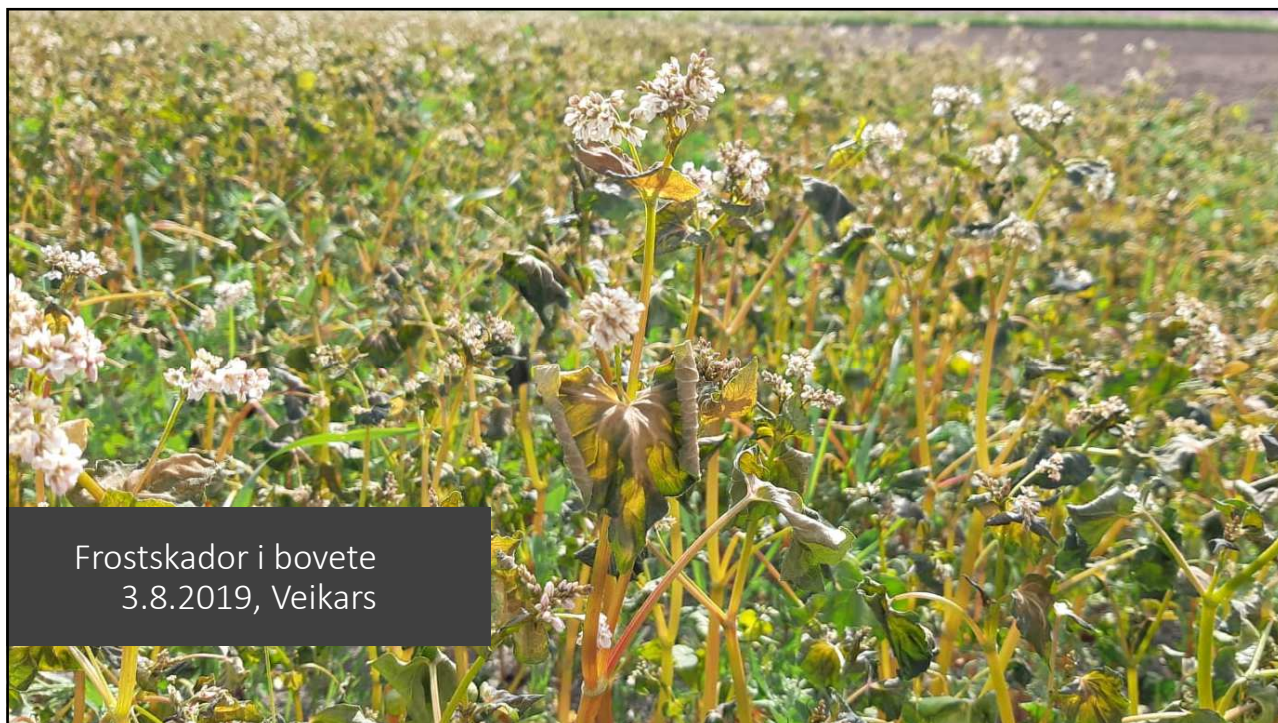
Bovete Aiva 24.7.2019
J-E Bäck, Veikars

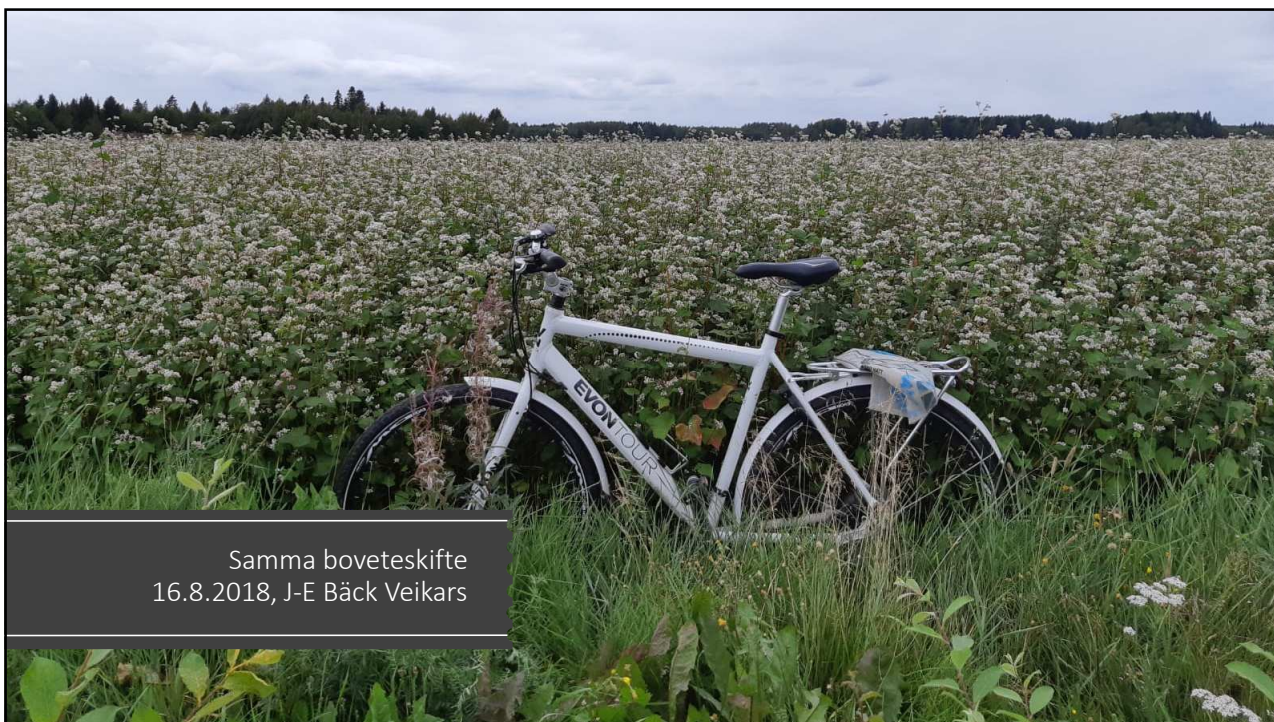
Bovete 29.7.2019, J-E Bäck

Bovete Aiva 1.8.2019
U. Wikman

Frostskaðor i bovete
3.8.2019, Veikars

Samma boveteskifte
2.10. 2018, J-E Bäck,
Veikars

Samma boveteskifte
tröskas
oktober 2018, J-E Bäck

Bovete i Nedervetil,
Juli 2019 M. Slotte